

Arviointikertomus 2021

Tarkastuslautakunta 18.5.2022

Sisällys

1. Tarkastuslautakunnan toiminta	2
2. Edellisen vuoden arviointikertomuksen havaintojen käsittely	4
3. Talouden analyysi.....	5
4. Konserniyhtiöt ja omistajaohjaus.....	9
5. Valtuuston asettamien vuositavoitteiden toteutuminen.....	11
6.1 Kunnanhallitus/ kuntajohtaminen	11
6.2 Elinvoimalautakunta	12
5.3 Hyvinvointilautakunta.....	14
6. Muut toiminnan ja talouden arvioinnit.....	16
7. Arviointikertomuksen hyväksyminen	18

1. Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunnan tehtävä on kuntalain 121 §:n mukaan arvioida, ovatko valtuuston talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Lisäksi tarkastuslautakunnan tehtävä on arvioida, onko kunnan toiminta ollut tuloksellista ja tarkoituksenmukaista. Tämä arviointikertomus koskee vuotta 2021.

Hattulan kunnan tarkastuslautakuntaan kuuluvat kuntavaalien jälkeen seuraavat jäsenet ja varajäsenet:

Varsinaiset jäsenet	Varajäsenet
Kaj Nordeswan pj.	Sari Kujanpää
Lasse Lilja vpj.	Tapio Leino
Riitta-Liisa Joutsenlahti	Kari Kamppinen
Petri Immonen	Ari Tuovinen
Hanna Malmivaara	Anna-Maria Haaksiala

Tilintarkastajan toiminta

Kunnan tilintarkastusyhteisönä toimi tilikaudella 2021 BDO Oy, päävastuullisena tilintarkastajana JHT, HT, Minna Ainasvuori. Tarkastuslautakunnan sihteerinä toimi erityisasiantuntija, tarkastaja Kirsi Pelvola BDO Oy:stä.

Tarkastuslautakunta seurasi tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista. Tilintarkastaja esitteli lautakunnalle tarkastussuunnitelmansa ja raportoi tarkastuslautakunnalle tilikautta 2021 koskevista asioista.

Sidonnaisuuksien valvonta

Kuntalain mukaan tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu valvoa luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista. Lautakunta käsitteli ja saattoi valtuustolle tiedoksi tilikaudella 2021 sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset.

Arviointityö tilikaudella 2021

Tarkastuslautakunta on käsitellyt kuntalain edellyttämiä asioita tilikaudelta 2021 erikseen hyväksytyyn työohjelman ja kokousaikataulun mukaisesti. Tarkastuslautakunta sai kokouksissaan selvitykset eri tehtävälalueiden johtavilta viranhaltijoilta toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

Tarkastuslautakunta on perehtynyt tilikauden aikana kunnassa laadittuihin toiminnan ja talouden raportteihin sekä tilinpäätökseen 2021. Jäsenet seuraavat toimielinten pöytäkirjoja sisäisen

työnjakonsa mukaisesti. Tarkastuslautakunnan jäsenillä on ollut mahdollisuus raportoida toimielinten päätöksiin liittyvistä havainnoistaan lautakunnan kokouksissa.

Jäsenten esteellisyydet

Tarkastuslautakunnan jäsen on esteellinen arvioimaan toimintaa, jonka päätöksentekoon osallistuu itse. Kaj Nordenswan: esteellinen 18.8.2021 saakka elinvoimalautakunnan osalta, Riitta-Liisa Joutsenlahti: esteellinen 18.8.2021 saakka hyvinvointilautakunnan osalta.

Tarkastuslautakunnan esitys kunnanvaltuustolle

Kuntalain 121 §:n mukaan kunnanhallituksen on annettava valtuustolle lausunto toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aiheita.

Tarkastuslautakunta esittää kunnanvaltuuston päätettäväksi, että kunnanhallitus, lautakunnat ja muut tilivelvolliset ottavat huomioon arviointikertomuksessa esitetyt havainnot ja että kunnanhallitus esittää syyskuun 2022 loppuun mennessä valtuustolle, mihin toimiin niiden johdosta on ryhdytty.

2. Edellisen vuoden arviointikertomuksen havaintojen käsittely

Tarkastuslautakunta esitti kuntalain hengessä edellisen vuoden arviointikertomuksessaan, että kunnanhallitus antaa valtuustolle vastineen arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin loka-kuun 2021 loppuun mennessä. Tämän päätösesityksen ja aikataulun hyväksyi myös valtuusto kokouksessaan 23.6.2021.

Vastine käsiteltiin kunnanvaltuuston kokouksessa vasta 16.3.2022. Kun vastine annetaan näin myöhäisessä aikataulussa, ei valtuutetuilla ole enää mahdollisuutta vaikuttaa kyseisen vuoden talousarvioon niiden aiheiden osalta, joihin arviointikertomus olisi voinut antaa aihetta. Tavanomainen aikataulu käsitellä vastine on arviointikertomuksen antamista seuraava syksy hyvissä ajoin ennen valtuuston talousarviokokousta.

Kunnanhallituksen antama vastine on asianmukainen ja ymmärrettävä.

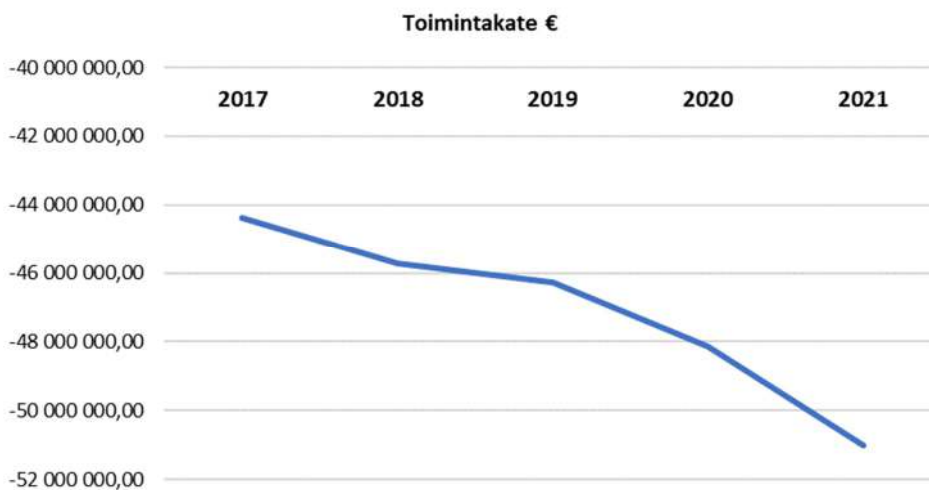

3. Talouden analyysi

Kunnan tilikauden tulos oli alijäämäinen 0,15 milj. euroa ja konsernin tulos oli 68 tuhatta euroa ylijäämäinen.

Toimintatuottoja kertyi tilikaudella 7,6 milj. euroa, mikä oli 1,1 milj. euroa enemmän kuin edellisvuonna. Päätyneellä tilikaudella valtion koronatuotet kirjattiin toimintatuottoihin toisin kuin edellisvuonna, kun ne kirjattiin valtionosuuksien tilille. **Toimintakulut** olivat noin 58,6 milj. euroa ja noin 4 milj. euroa enemmän kuin edellisvuonna. Toimintakulujen voimakas kasvu on huolestuttavaa.

Toimintakate kuvaa toimintakulujen ja -tuottojen välistä erotusta, joka kuntataloudessa on aina miinusmerkkinen, koska suurimmat tuloerät, verotulot ja valtionosuudet, esitetään tuloslaskelmassa vasta toimintakatteen jälkeen. Toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi em. rahoituksella. Toimintakate on laskenut jatkuvasti vuodesta 2017 lähtien. Toimintakate oli -51 milj. euroa, ja vaikka luvusta otettaisiin pois koronatukikirjaukset, kasvutahti on silti kova.

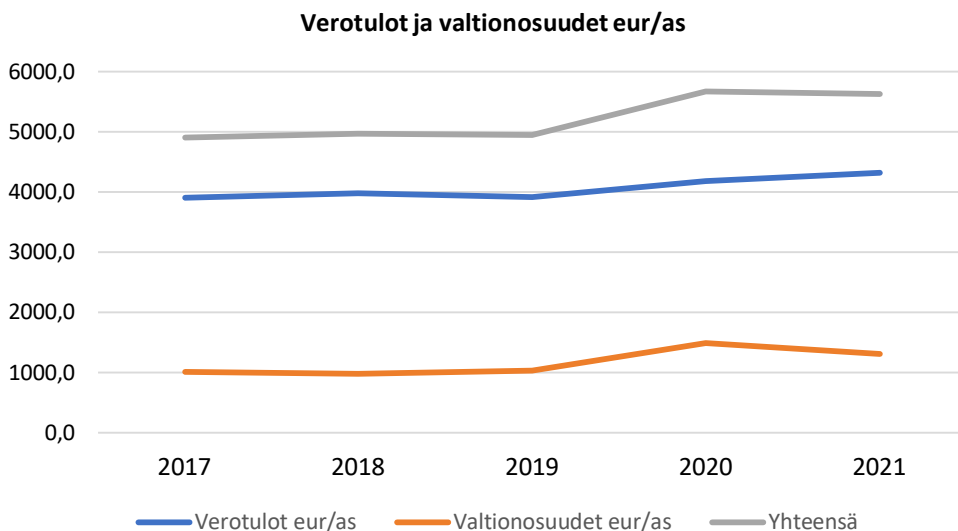

Talousarviossa sitova erä oli toimielimen toimintakate. Kunnanhallituksen tavoite ei toteutunut, poikkeama oli 27,6 tuhatta euroa. Kunnan kokonaisuuden kannalta poikkeama ei ole merkittävä. Hyvinvointilautakunta jäi tavoitteestaan ja poikkeama oli 1,2 milj. euroa.

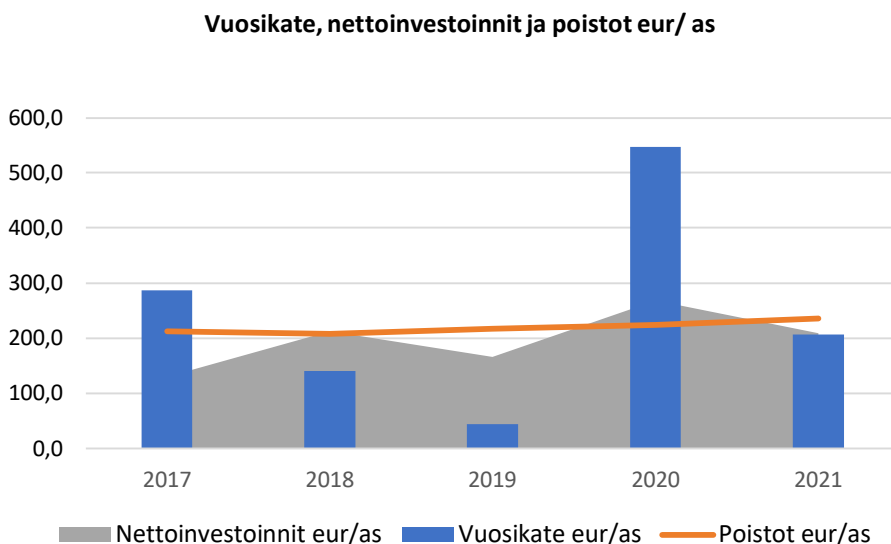
Hattulan väkiluku on pysynyt muuttumattomana edellisvuoteen nähden (tilastoinnissa käytetään lukua 31.12.2021 vaikka tiedossa on, että asukasluku todennäköisesti hieman laski, ja tältä osin tilasto korjaantuu myöhemmin). Hattulassa oli vuoden 2021 lopussa 9 398 asukasta.

Kunnan tuloveroprosentti oli 20,75 eli sama kuin edellisvuonna. Verotulot kuitenkin kasvoivat edellisvuodesta. Tämä oli tyypillistä koko kuntasektorilla. Vastaavasti valtionosuudet laskivat edellisvuodesta mm. sen vuoksi, että koronatukia kirjattiin tilikaudella ensimmäistä kertaa edellä mainittuihin toimintatuottoihin eikä enää valtionosuuksien tilille tuloslaskelmassa. Verotulojen ja valtionosuuksien kertymä on seuraavan kuvion mukaan ollut varsin tasaista asukaslukuun suhteutettuna.

Verotulojen kertymä oli 40,6 milj. euroa ja valtionosuuksia kertyi 12,3 milj. euroa (14 milj. euroa v. 2020).

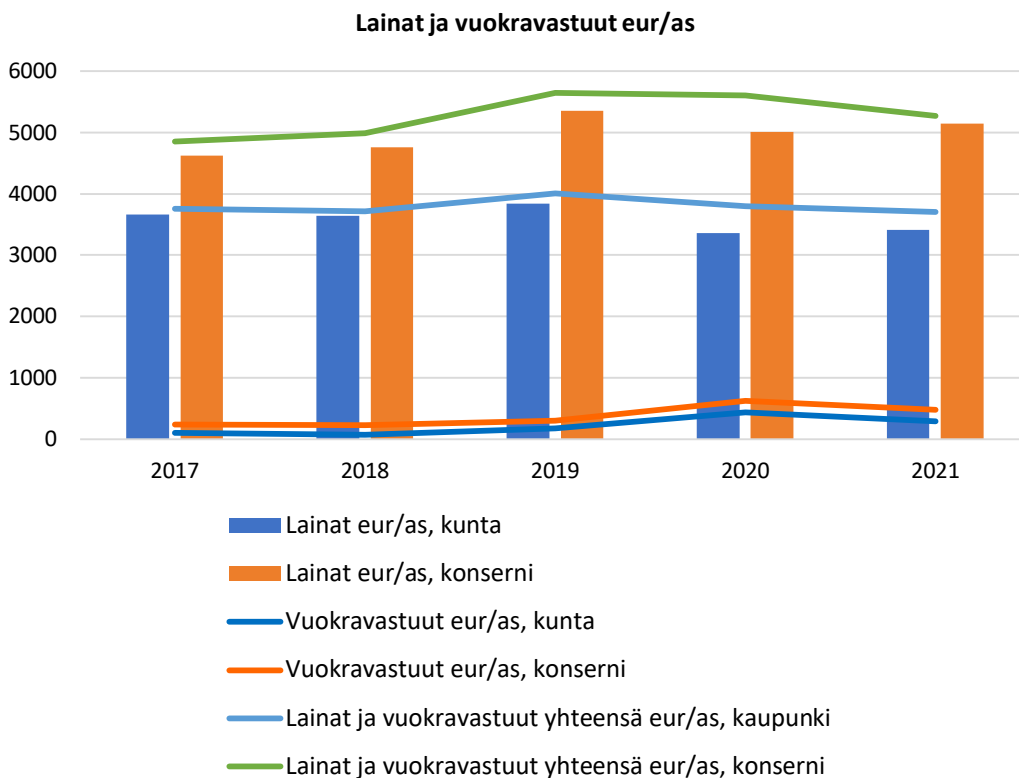
Vuosikate osoittaa kunnan tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen luku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, tulorahoitus on riittävä. Seuraavassa kuviossa esitetään, miten vuosikate on kattanut poistot vuodesta 2017 lähtien. Vuonna 2021 vuosikate ei kattanut poistoja.

Investointimenojen toteutuma oli 1,96 milj. euroa. Investointitaso laski edellisvuodesta, ja toteuma jäi jopa 3,09 milj. euroa budjetoitua pienemmäksi. Koulun valmistumisen siirtyminen vuodenvaihteen yli aiheutti sen, että hankkeen kustannuksia siirtyi runsaasti vuodelle 2022. Koulun

valmistuminen viivästy, koska mm. tarjousasiakirjojen valmistelu kesti useita kuukausia ja asiakirjat valmistuivat myöhässä alkuperäisestä suunnitelmasta. Urakoitsijan valinnan jälkeen käytiin vielä lisäneuvotteluja, mikä viivästytti lupaprosessia.

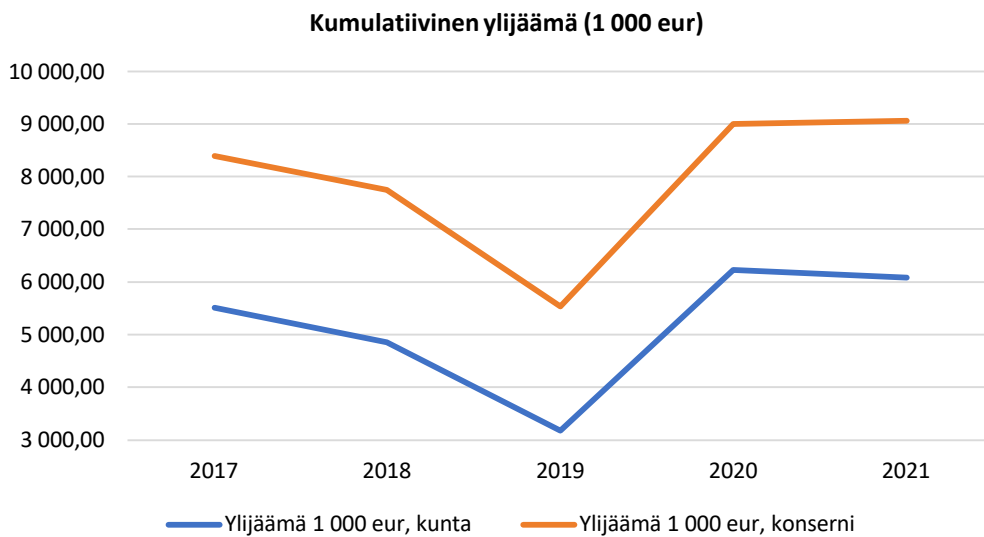
Kunnan osalta asukasta kohden laskettu lainakanta nousi, ollen 31.12.2021 yhteensä 3 414 euroa per asukas (3 357 eur vuonna 2020). Konsernissa lainamäärä per asukas nousi 5 144 euroon per asukas (5 010 eur vuonna 2020). Vuokravastuut ovat vastaavasti laskussa. Lainoja ja vuokravastuita on tarkasteltava konsernissa kokonaisuutena, jotta voidaan osoittaa, paljonko yksittäinen kuntalainen on todellisuudessa velkaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta on tunnusluku, jonka positiivinen määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa. Kunnassa tunnusluku oli 151 euroa ja konsernissa 343 euroa. Toiminnan ja investointien kertymä viideltä vuodelta muodostui kunnassa positiiviseksi ollen 3 954 euroa. Tunnusluvun tulisi olla viiden vuoden aikajanelä aina positiivinen.

Tilinpäätöksen mukaan vuoden 2021 tuloslaskelma osoittaa euroa -148 112,88 euroa alijäämää. Konsernin tilikauden ylijäämä on 67 533,99 euroa.

Tilikauden ylijäämä kirjataan taseeseen kertyneeksi ylijäämäksi. Kunnalla on ylijäämää nyt 6,01 miljoonaa ja konsernilla reilut 9 miljoonaa.

Tulevien vuosien osalta haaste on tilinpäätöksen mukaan kuntakonsernin omistamiin kiinteistöihin liittyvä korjausvelka. Myös sairaanhoitopiirin sekä Hattula-Kiinteistöt Oy:n korjausvelkatilanteen kautta tulee kuntakonsernille taloudellisia paineita. Korjausvelan torjuminen vaatii harkittuja päätöksiä ja investointien priorisointia. Konsernin tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että lainakannan kasvu on viime vuosina pidetty maltillisena.

Kunnalla ei ole akuuttia talouden tasapainottamistaakkaa tilinpäätöksen ja voimassa olevan taloussuunnitelman perusteella. Toimintakate heikkenee kuitenkin huolestuttavasti. Tarkastuslautakunta kysyy kunnanhallitukselta, millaisia, esimerkiksi rakenteellisia muutoksia, kunnassa on suunnitteilla toimintakatteen heikkenemisen ehkäisemiseksi?

Hyvinvointilautakunnan talousarviolityks oli 1,2 milj. euroa suhteessa sitovaan toimintakattavuuteen. Talousarviolitykset on vietävä valtuuston käsiteltäväksi tilikauden aikana välittömästi sen jälkeen, kun ylitysuhka havaitaan. Tämä on tärkeää valtuuston budjettivallan turvaamiseksi.

Kunnan tulee varautua taloudellisiin epävarmuustekijöihin jatkossa mm. sotesta johtuvien rahoitusepävarmuuksien sekä Venäjän Ukrainassa aloittaman sodankäynnin vuoksi.

4. Konserniyhtiöt ja omistajaohjaus

Konserniohje koskee kuntaa ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä. Käytännössä Hattulalla on määräysvalta ainoastaan sen 100-prosenttisesti omistamassa Hattula Kiinteistöt Oy:ssä. Omistajapolitiikan mukaan yhtiötä ohjataan siten, että kunnan strategia Hattula 2021 otetaan huomioon yhtiön toiminnassa. Hattula-Kiinteistöt on siten käytännössä ainoa konserniyhtiö, jonka omistajaohjauksen tulee olla konkreettista. Kunnanjohtaja toimii yhtiön hallituksessa asiantuntijajäsenenä.

Tarkastuslautakunnan arvioinnissa tavoitteiden toteutumisesta käytetään seuraavia värejä:

Tavoite toteutui	
Tavoite toteutui osittain: vähintään puolet tavoitelluista tuloksista saavutettiin.	
Tavoite ei toteutunut: tavoite ei toteutunut, tai vain alle puolet tavoitelluista tuloksista saavutettiin.	
Tavoitetta ei arvioitu: Esim. mittaustulokset valmistuvat myöhemmin, tavoite tai toteumasta raportointi on epäselvä tai toteumaa ei ole raportoitu lainkaan.	

Yhtiön tavoitteet ovat samat kuin edellisvuonna. Osa tavoitteista on edelleen ilman jääviä ja osa sellaisia, joiden tulee toteutua automaattisesti ilman, että valtuusto asettaa niitä talousarviossa tavoitteiksi. Tämän totesi jo edellinen tarkastuslautakunta.

Toiminnalliset tavoitteet	
Asumispalvelujen tuottaminen ja kehittäminen vastaamaan kuntalaisten tarpeita.	
Pitkän tähtäimen kehittäminen, läpi käyden purkamisen, myynnin peruskorjauksen ja uudisrakentamisen mahdollisuudet.	
Kiinteistöjen salkutuksen päivitys edellisten asioiden toteuttamisen tueksi.	
Yhtiön liiketoimintasuunnitelman päivittäminen kuntaohjaus huomioiden.	
Yhtiö raportoi liiketoiminnan toteutumisesta yhtiön hallitukselle ja kunnalle.	
Kuukausittainen talousseuranta yhtiössä ja raportointi yhtiön hallitukselle.	

Taloudelliset tavoitteet	
Vuokra-asuntojen käyttöastetavoite 95 %	●
Kilpailukyvyyn ylläpitäminen kohtuullisen vuokratason ylläpidolla.	●
Yhtiö pyrkii myymään Parolantie 29 yksittäiset huoneistot jos hinnat pysyvät riittävän lähellä niihin kohdistuvaa velkaa, jolloin kunnalle ei tule rasieta tappion hyvityksen muodossa.	●
Yhtiön talouden tervehdyttäminen vuokra-asunto-ohjelman työryhmän päätösten mukaisesti.	●
Maksuvalmiuden parantaminen.	●
Yhtiö toteuttaa taloudellisten resurssien mukaisesti vuokra-asuntojen kunnossapitoa pitääkseen asunnot vuokrauskunnossa.	●
Talojen kunnossapito- ja peruskorjaussuunnitelmat ja -toteutukset kunkin talon strategian mukaisesti.	●
Konserniohjauksen linjausten mukaisesti yhtiön lainamäärään lisääminen tulee olla kohtuullista ja tavoitteina tuoda pitkántähtäimen säästöjä menoissa ja pitää yhtiö toimintakunnossa.	●

Kaikkien kiinteistöjen vuoden keskiarvon käyttöaste oli selvästi yli tavoitteen, 98,6 %. Seitsemässä kiinteistössä on ollut koko vuoden 100 % käyttöaste. Asunnot on pidetty vuokrauskunnossa hyvin, mutta korjausvelka on silti korkea.

Isoa osaa tavoitteiden toteutumisesta ei voida arvioida, koska tilinpäätösraportointi ei aivan aukene lukijalle. Olisi hyvä, jos yhtiö ottaisi selkeämmin itse kantaa, toteutuiko tavoite vai ei. Toimenpiteitä on kuitenkin tehty ja suunnitelmia valmisteltu, mikä on hyvä asia.

5. Valtuuston asettamien vuositavoitteiden toteutuminen

Valtuusto asetti vuoden 2021 talousarviossa tavoitteita mm. kunnanhallitukselle, elinvoimalautakunnalle ja hyvinvointilautakunnalle.

Arvio tavoitteiden toteutumisesta esitetään taulukoissa liikennevalovärein. Tarkastuslautakunnan tekemä arviointi perustuu tilinpäätösinformaatioon.

6.1 Kunnanhallitus/ kuntajohtaminen

Valtuusto asetti kunnanhallituksen alaiselle toiminnalle seuraavat tavoitteet:

Laaditaan strategia 31.1.2021 mennessä.	●
Talouden tasapainotusohjelma on hyväksytty 31.5.2021 mennessä.	●
Kunnan organisaation kehittäminen tarpeiden mukaan.	●

Kunnan strategia ei valmistunut määräaikaan mennessä. Syy oli pitkälti siinä, että vaalien jälkeen valitut uudet toimielimet haluttiin mukaan uudistamistyöhön. Kunnanvaltuusto hyväksyi strategian kokouksessa 16.2.2022. **Tarkastuslautakunta kysyy, valmisteltiinko talousarvion 2022 vuositavoitteet vanhan vai kehityksen alla olleen uuden strategian pohjalta syksyllä 2021?**

Talouden tasapainotusohjelman valmistelu on edennyt strategian ja hyvinvointialueen asioiden valmistelun yhteydessä ja näin ollen viivästynyt alkuperäisestä suunnitelmasta. Kolmannen tavoitteen arviointi on haasteellista, koska jatkuva kehittäminen on itsestäänselvyys kaikille toimijoille eikä tavoitteella ollut mittaria. Kehitystyötä on kuitenkin tapahtunut ainakin elinvoiman toimialalla. Kunta perusti mm. kehitysyhtiön.

Tarkastuslautakunta kysyy kunnanhallitukselta, miten se kokee nykyisen organisoititavan siitä näkökulmasta, että hallitukselle koko kuntaa koskevia asioita valmisteleva virkamiehistö, kuten talous-, hallinto- ja henkilöstöjohto sekä ICT-toiminnot, toimii elinvoimalautakunnan, eli toisen – ja samalla hallituksen alaisen - tilivelvollisen alaisuudessa?

6.2 Elinvoimalautakunta

Valtuusto asetti elinvoimalautakunnalle seuraavat tavoitteet. Tavoitteille on nähtävissä mittarit talousarviossa, ja toteumat on tässä arvioitu mittareiden kriteerien perusteella. Tavoitteet toteutuivat kokonaisuutena kohtuullisesti. Osaa toteumista ei ole mahdollista tilinpäätösinformaation perusteella arvioida.

Hyvinvoiva työntekijä. Työhyvinvoinnin parantaminen. Esimiesvalmennus.	●
Positiivinen kuntakuva. Hattula tunnetuksi palvelu- ja neuvonta-alktiina joustavana kunnana, missä on hyvä asua ja yrittää. Jokaiselle palvelualueelle on asetettava 1–3 tärkeintä tavoitetta, joilla mainetta ja kuntakuvaa parannetaan. Tavoitteet on asetettava 1.1.2021 mennessä.	●
Osallistuvan budjetoinnin malli valmistellaan niin, että se voidaan ottaa käyttöön heti vuoden 2021 alusta.	●
Elinvoimainen Hattula. Elinvoimaohjelma laaditaan ja hyväksytään valtuustossa 1.3.2021 mennessä.	●
Lupaprosessien nopeuttaminen ja joustavaksi tekeminen. Palveluasenteen kehittäminen.	●
Maapoliittisen ohjelman toimeenpano käytännössä. Joustavat ja nopeat maankäytön palvelut.	●
Talouden tasapainottavat toimenpiteet toteutetaan talousarvion mukaisissa kohdissa.	●
Tukipalveluiden tasovaatimusten määrittely/tarkistus. (taloudelliset ja laadulliset mittarit)	●
Monipuoliset palvelut. Kuntalaisten ja kylien aktivointi.	●

Positiivinen kuntakuva on hyvä tavoite. Sille tulisi asettaa sellainen mittari, jolla kuntakuvan kehittymistä voidaan aidosti seurata. Toistaiseksi kuntakuva on välittynyt ulkopuolisen silmiin pääasiassa paikallislehden uutisartikkeleina. Liikunta- ja kulttuuritoimen hankkeet, kunnan hyvät ladut ja Pyhän Ristin kirkon kävijämäärä ovat esimerkkejä positiivisesta vireestä, ja näitä kunnan tulisi hyödyntää positiivisen julkikuvan muodostamisessa.

Tukipalveluiden tavoitteen toteuma ei ilmene selkeästi tilinpäätöksestä, mutta tarkastuslautakunnalle on annettu tieto, että tukipalvelujen toimivuus organisaatiomuutoksen keskellä on ollut hyvä, asiakaspalaute ollut positiivista ja toiminta pysynyt budjetissa.

Tavoite lupaprosessien nopeuttamisesta ja joustavaksi tekemisestä sekä palveluasenteen kehittämisestä oli, että rakennus- ym. lupien käsittelyaika on 4–5 viikkoa. Lisäksi mittarina oli asiakastytyväisyys. Tuloksista ei ole mainittu tilinpäätöksessä mitään. Tavoite on kuitenkin ollut kunnassa näkyvästi keskiössä, joten **tarkastuslautakunta pyytää selvitystä kunnanhallitukselta, mikä nyt on tilanne lupien käsittelyaikojen suhteen ja miten asiakastytyväisyys on kehittynyt ja millä mitattuna?** Tarkastuslautakunnan tietoon on myös tuotu,

että lupia ei ole käsitelty saapumisjärjestyksessä, vaan johto on käyttänyt asiassa omaa tärkeysjärjestysharkintaa. Tämä ei tue tasapuolista kuntalaisten kohtelua.

Rauenneiden rakennuslupien uudelleenluvitus lopputarkastuksen suorittamiseksi ja kyseisen menettelyn hinnoittelu rakennusvalvonnan taksaan on tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan tekemättä. Nykyinen menettely ei ole lainsäädännön mukainen. **Tarkastuslautakunta kysyy, mitä tälle hinnoittelumenettelylle aiotaan tehdä?**

Rakennusvalvontaan kehittyi merkittävä henkilöstövaje irtisanomisten takia. Töiden uudelleenorganisointi ja ostopalveluiden käyttö sekoittivat toimintaa. Mm. sähköisen rakennuslupajärjestelmän vaihto ja vaihdon peruminen aiheutti paljon turhaa työtä rakennusvalvonnan henkilöstölle. Kaavoituspäällikön virka on täyttämättä irtisanomisasian keskeneräisyyden takia, vaikka tehtävä tulisi kunnassa olla hoidettuna lain edellyttämällä pätevyydellä. Kaiken kaikkiaan vuosi vaikutti sekavalta henkilöstön vaihtuvuuden, rekrytointiongelmien, työjärjestelyjen ja uusien työntekijöiden perehdytyksen puutteen vuoksi. Päätöksenteko oli hidasta ja työhyvinvoinnissa oli haasteita. Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan työilmapiiriin heikkeneminen saatiin kuitenkin aisoihin ja organisaatiokriisiin saatiin vakautta. Kriittiset rakennuslupa-asiat ja kaavoitusprojektit saatiin hoidettua. Elinvoiman toimialalla on tästä huolimatta edelleen paljon haasteita, jotta toiminta saadaan hyväksyttävälle tasolle.

Valtuusto myönsi rakennusvalvontaan ja sen kriisiin lisämäärärahaa. **Tarkastuslautakunta kysyy, miten määräraha rakennusvalvonnassa käytettiin?** Valtuuston käynnistämä erityisprojekti kiinteistöverokannan päivytykseksi ajettiin alas virkamiestoimin kesken projektin ilman valtuuston päätöstä. **Tarkastuslautakunta kysyy, käytettiinkö projektiin osoitettua rahaa mahdollisesti Hattula-kiinteistöt Oy palkkakustannuksiin, kun viimeinen projektityöntekijä yllättäen siirrettiin yhtiöön töihin? Mikä on kiinteistöverokannan päivytyksen tilanne nyt?**

Lisäksi tarkastuslautakunta kysyy, mitkä ovat rakennusvalvonnan aivan keskeisimmät riskit tällä hetkellä ja tulevaisuudessa?

5.3 Hyvinvointilautakunta

Hyvinvointilautakunnalle asetettiin talousarviossa 19 vuositavoitetta.

Opetusresurssin käytön tarkastelu osana laadukasta palveluverkkoa.	●
Oppilaan hyvinvointiin liittyvien yhteistyöverkoston toimintatapojen kehittäminen.	●
Tavoitteena on päivittää kunnan arviointilinjaukset opetussuunnitelmaan ja laatia uudet todistukset; välitodistus, erotodistus, lukuvuositodistus.	●
Oppilaiden ja huoltajien osallisuuden lisääminen koulun kehittämisessä.	●
Poikkeusolosuhteiden osaamistavoitteiden puutteiden vaikutusten arviointi.	●
Varhaiskasvatuspalvelut tuotetaan tasalaatuisena kaikille asiakkaille paikasta riippumatta.	●
Varhaiskasvatuspalveluiden suunnittelu kustannustehokkaasti.	●
Varhaiskasvatuksen henkilöstön tvt-taitojen kehittäminen hankkeen avulla.	●
Koulutussuunnitelma vastaa varhaiskasvatuksen vuoden 2021 pedagogisiin painopistealueisiin.	●
Sivistyspalveluiden suunnittelu kustannustehokkaasti.	●
Sivistystoimiston toimistohenkilökunnan osaamisen kehittäminen.	●
Lukion toiminnan suunnittelu kustannustehokkaasti.	●
Hattulalaisille järjestetään sosiaali- ja terveyspalvelut yhteistyössä eri palveluntuottajien kanssa uusia toimintatapoja hyödyntäen ja kehittäen.	●
Varmistetaan, että perusterveydenhuollon tuottaja Suomen Terveystalo Oy tuottaa palvelusopimuksen mukaisia palveluita. Seurataan palvelurakenteen keventämistä perusterveydenhuoltoon lähetteen määrällä ja suuntautumisella. Varmistetaan myös, että ensisijaisesti, erikoissairaanhoidon tarvittaessa, käytetään KHKS:n palveluita.	●
Järjestetään sujuvat palveluketjut, joihin asiakkailta ja henkilökunnalla on mahdollisuus vaikuttaa parhaiden vaihtoehtojen käyttöönottamiseksi.	●
Tehostetun ympärivuorokautisen asumisen lisääminen yli 75-vuotiaille: jonojen purkaminen ja asiakkaat tarpeiden mukaisen palvelun piiriin. Ostopalveluiden vähentäminen.	●
Ikäihmisten kuntouttaminen ja aktiivisuuden tukeminen.	●
Vammais- ja kehitys vammaisuuspalvelujen sosiaalityön palveluprosessia kehitetään, tavoitteena tukea yhä asiakaslähtöisemmin asiakkaiden asumista omassa kodissaan sekä perheiden arkea.	●
Alle 25-vuotiaita työttömiä 10 % vähenemään kuin edellisellä vuonna.	●
Perheiden varhainen tuki.	●

Hyvinvointitoimialalla on tavoitteita, joiden tulee toteutua ilman että niitä asetetaan valtuustossa erikseen talousarviotavoitteeksi. Esimerkiksi ”suunnittelu kustannustehokkaasti ja talousarvion toteutuminen suunnitellusti” on itsestään selvä ja velvoittava tavoite kaikilla toimialoilla.

Kahdeksan viimeistä talousarviossa asetettua toiminnan tavoitetta puuttuu tilinpäätöksestä. Lisäksi hyvinvointilautakunta ei käsitellyt toiminnallisten tavoitteiden toteutumia lainkaan osana tilinpäätöskäsittelyä. Käsitteily tehtiin toukokuussa 2022 tilinpäätöksen hyväksymisen jälkeen.

Tarkastuslautakunta on pannut merkille, että kunnasta puuttuu maahanmuuttajien lakisääteinen kotouttamisohjelma. Kunnilla on tärkeä tehtävä maahanmuuttajien kotouttamisessa, osallisuuden ja yhdenvertaisuuden vahvistamisessa sekä eri väestöryhmien välisten hyvien suhteiden edistämiseksi. Laki kotoutumisen edistämiseksi (laadittu v. 2010) määrää, että kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja jota tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Ohjelma otetaan huomioon kuntalain mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa. **Tarkastuslautakunta kysyy, miksi kotouttamisohjelmaa ei ole valmisteltu ja koska sellainen saateen valtuuston hyväksyttäväksi?**

Hyvinvointilautakunta ei käsitellyt toiminnallisten tavoitteiden toteutumia lainkaan osana tilinpäätöskäsittelyä. Käsitteily tehtiin toukokuussa 2022 tilinpäätöksen hyväksymisen jälkeen. Toimielinten tulee tilivelvollisina itse hyväksyä omat talouden ja toiminnan tavoitteiden toteumat ennen kuin tiedot lähetetään kunnanhallituksen käsitteilyyn.

6. Muut toiminnan ja talouden arvioinnit

Muutokset johtamisjärjestelmässä ja henkilöstön työhyvinvointi

Edellinen tarkastuslautakunta oli huolissaan siitä, että kunta oli näkynyt mediassa kyseenalaisessa valossa. Tarkastuslautakunta peräänkuulutti asianmukaista viestintästrategiaa, jossa määritellään hallitut ja yhdenmukaiset tavat mm. siihen, miten mediaan suhtaudutaan, millaisia lausuntoja sinne annetaan, ja kenen toimesta. Tämänkaltainen medianäkyvyys oli ominaista kunnassa myös tilikaudella 2021. Erityisesti rakennusvalvonta sai negatiivista huomiota henkilöstön suuren vaihtuvuuden tuomien ongelmien myötä.

Organisaatiomuutos jatkoi paikkansa vakiinnuttamista. Tällä oli vaikutuksia myös henkilöstön työhyvinvointiin. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan olennaista on, että koko kunnan työtyytyväisyyttä tutkitaan säännöllisesti. Lisäksi kunnalla tulee olla keinot tunnistaa työhyvinvoinnissa tapahtuvia muutoksia jokapäiväisessä arjessa.

Työhyvinvointia onkin tutkittu joka toinen vuosi tehtävällä Parempi Työyhteisö -kyselyllä (Party). Viimeisin tutkimus tehtiin tilikaudella 2021. Koko kunnan tasolla parhaimmat arvostukset saivat tehtävien ja tavoitteiden tunteminen, työyksikön kehittämisaktiivisuus ja työn ilo. Heikoimmaksi arvioitiin eri työyksiköiden välinen tiedonkulku. Muutokset edelliseen mittaukseen nähden olivat pieniä, mutta enemmistö kysymyskohdista heikkeni vuoteen 2019 nähden. Henkilöstö koko kunnassa on edelleen sitoutunutta ja motivoitunutta.

Kuntastrategiatyö

Kuntalain mukaan kunnassa on oltava voimassa oleva strategia. Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Kunnassa oli toiminnallisia haasteita tilikaudella 2021, koska strategiatyö viivästy. Päättäjien puolelta täsmennettiin useaan otteeseen strategiatyön periaatteita, jolloin strategia valmistui myöhemmin kuin alun perin suunniteltiin. Mukaan haluttiin uudet päättäjät ja sidosryhmät (mm. neuvostot) mukaan vahvemmin. Näin ollen ei ole varmuutta siitä, millä perusteella talousarvio 2022 ja taloussuunnitelma sitä seuraaville vuosille on laadittu. Talousarvion tavoitteiden tulee aina perustua voimassa olevaan kuntastrategiaan.

Hallintosääntö ja kokouksiin osallistuminen

Kunnan hallintosäännön § 143 mukaan lautakuntien ja jaostojen kokouksissa varajäsenellä on läsnäolo-oikeus sähköisen yhteyden avulla ilman kokouspalkkiota. Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota asiaan, koska menettelytapa ei ole tavanomainen eikä tunnistettavissa mistään muusta kunnasta.

Kokouksissa käsiteltävät asiat ja keskustelut ovat lähtökohtaisesti kokouksen sisäisiä lukuun ottamatta esityslista- ja pöytäkirjakirjauksia. Tällainen menettely heikentää näin ollen tietoturvaa ja -suojausta, kun kokouksessa on läsnä sellaisia, jotka eivät sillä hetkellä sinne kuulu. Kunta ei voi varmistua siitä, etteikö sähköisen yhteyden päässä ole muitakin kuin kutsuttuja ihmisiä. Varajäsen voi olla kokouksissa ainoastaan silloin, kun hän hoitaa estyneen jäsenen tehtävää. **Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää valtuuston erityishuomion tähän epäkohtaan. Lisäksi tarkastuslautakunta kysyy kunnanhallitukselta, minkä lain nojalla näin voidaan toimia?**

7. Arviointikertomuksen hyväksyminen

Hattulassa 18.5.2022

Kaj Nordenswan
puheenjohtaja

Lasse J. Lilja
varapuheenjohtaja

Riitta-Liisa Joutsenlahti
jäsen

Petri Immonen
jäsen

Hanna Malmivaara
jäsen